

פרק יב

במ"ה

בית מדרש הורדים

23. ברוך על שולחן ערוך
במ"ה לאורו של הרב חיים דוד הלוי

כתיבה: רחל שוורץ ושושנה שינדלר, מדריכות במ"ה
ייעוץ דידקטי: זוהרה פולסהיים, מפקחת ארצית על היועצות בחמ"ד

ברוך על שולחן ערוך

במ"ה לאורו של הרב חיים דוד הלוי

מהלך ההפעלה

שלב א - פתיחה: הלכה

- המנחה ישים במרכז החדר את המילה "הלכה" ויבקש מכל הורה לצייר את המילה.
- **שאלה למחשבה ולדיון:** מה היא הלכה? מה מעוררת בנו המילה? מה מקומה בחיינו?
- המנחה יבקש מכל הורה לצייר בצד השני של הדף את המילה "הלכה" בעיניים של הילד שלו.
- **שאלה למחשבה ולדיון:** איך ילדים מתייחסים למושג זה? האם הוא מוחשי או רוחני? מה מקומה של ההלכה בחייו של הילד שלי?

שלב ב - שאלת במ"ה: הנהגות בבית

- המנחה יקריא באוזני ההורים את הקטע הבא:

"אין כל ספק, שמצווה גדולה היא לאם לחנך בניה [...] אין ספק שמצווה גדולה נתגלגלה לידך. תתאמצי לעשות ככל יכולתך לחינוך ילדיך בדרך ה' [...] תדאגי לחברה שבה הם מבליים שתהיה הגונה ודתית, תתאמצי לזרום שילכו עם אביהם לבית-הכנסת, והשתדלי להפגין בנוכחותם שמירת תורה ומצוות, שהוא עיקר החינוך. דרך משל, כאשר תיטלי ידיים עשי זאת בנוכחותם,

מטרות

1. היכרות עם דמותו של הרב חיים דוד הלוי ולמידה מאישיותו ומהנהגתו ההלכתית והרוחנית
2. חשיבה על הנהגה הורית-משפחתית והקניית כלים למימושה בבית
3. התנסות ביצירת מבנה משמעותי להנהגה בבית מתוך הצרכים הייחודיים לכל הורה

קהל יעד

הורים לילדים קדם-יסודי, יסודי ועל-יסודי

עזרים

נספח 1: סיפורים משפחתיים, כמספר המשתתפים

נספח 2: ברכת הבית - דוגמאות, מספר עותקים

שלב ג - משימת במ"ה: שולחני הערוך

עבודה בזוגות: "שולחני הערוך" - כל משתתף ישתף את בן זוגו בעניין משפחתי כלשהו, המונהג בבית. עניין זה צריך להיות ייחודי, עקבי ומשמעותי; עניין המאפיין את המשפחה ועליו לא מוכן ההורה לוותר בשום אופן (זה יכול להיות בכל נושא: טקס עדתי, ציון תאריך משמעותי, ימי הולדת, טיול קבוע, הקפדה על מסורת וכו').

הזוג מתבקש לבנות **מבנה** של אירוע כזה לכל אחד (אם אין כזה אירוע, זה זמן לחשוב עליו!).

חשוב להדגיש שבמבנה, הכוונה לירידה לפרטים: מי מתכנן? מה מזמינים? איך זה קורה? מתי? מי משתתף? מה הסיבות לכך? וכו'.

עבודה במליאה: המנחה יזמין מספר משתתפים לשתף את המליאה במבנים המשפחתיים שיצרו בעבודה כזוג.

דיון קצר: מה משמעותן של הנהגות כאלו בבית? מה זה נותן לילדינו?

המנחה יחלק להורים את **נספח מספר 1** המציג סיפורים מביתו של הרב חיים דוד הלוי שסיפרו ילדיו, המהווים דוגמה ל"מבנה משפחתי" ויכולים לשמש השראה לרבים.

שלב ד - משימת במ"ה 2: ברכת הבית

- המנחה יפזר על הרצפה דף מצולם לכולם, סגנונות שונים של "ברכת הבית" (נספח 2).
- המנחה יבקש מכל אחד לבחור לעצמו שתיים-שלוש שורות מ"ברכת בית" שאליה הוא מתחבר.
- המנחה ידבר על כך שכ"מנהיגי הבית", אנו ההורים, מברכים את הבית שלנו באמונות שלנו, באישיות שלנו ובהנהגות החשובות לנו.
- המנחה יזמין את ההורים "לחבר" את ה"מבנה" שלהם לעניין יהודי שחשוב להם שיהיה בבית, דרך הטקס שאותו יצרו.
- המנחה יבקש מכמה משתתפים לשתף את המליאה.

שלב ה - סיום (הצעה)

כל הורה יכתוב נוסח של ברכת הבית שמתאים למשפחתו ויעצב אותו עבור ילדו.

עזרים: חומרי יצירה

ותברכי בקול רם. וכן ברכת המוציא וברכת המזון, וכן בתפילה. ובכל מצווה שאת מקיימת עשי זאת בהפגנתיות, למען יראו ויישארו הדברים חקוקים על לבם הרך, וזו עיקר מצוות חינוך של ההורים. ייתן לך ה' כוח ובריאות איתנה, ותהי משכורתך שלמה מעם ה' צבאות".

"עשה לך רב", הרב חיים דוד הלוי

שאלות למחשבה ולדיון:

- מה דעתכם על הקטע הזה?
- - מה כתוב בקטע? אילו רגשות עוררו בכם דברים אלו?
- - אילו מילים תפסו אתכם?
- הערה: אפשר לכוון את הדיון למקום של: מסורת מדור לדור, דוגמה אישית, מערכות יחסים סביב טקסים דתיים בבית, מקומה של האם מול מקומו של האב ועוד.
- בדיון מומלץ לתת ביטוי למילים הבאות:

הלכה - הליכה - הליכות - דרך חיים הנהגות - הנהגה - מנהיגות

- **שאלה לדיון:** תפקידנו כהורים הנו להנהיג את הבית. כיצד באה לידי מימוש הנהגה זו בתפקידנו ההורי במישור היומיומי? ובממד הערכי?

1.

גרסא דינקותא

בימי נערותי התנגדתי לדרישתו של אבי כי בשבת אחר הצהריים אצטרף לשיעור הלכה. מדי שבת אבא נתן שיעור "מקור חיים", והוא רצה שאני אשמע את השיעור. אני, כנער, התנגדתי משום שרציתי ללכת לבני עקיבא.

אבא, שהיה אדם נוח וותרן, הקפיד בעניין זה ולא ויתר, ואפשר לי ללכת רק לאחר שהשתתפתי בשיעור.

כיום אני יודע כי הבסיס לידע שלי הוא השיעור הזה. מלבד ההנהגה בבית, השיעור הקבוע בהלכה, במשך שנים רבות, כל שבת לפני מנחה.

(ד"ר רפאל הלוי, בן הרב)

2.

שיתוף

אבא הצליח לשתף אותנו בלימוד שלו. הוא שיתף בכל נושא שבו עסק. הוא שיתף אותנו בשאלות הלכתיות מעניינות שהגיעו אליו והוא העמיק בהן על מנת להשיב; הוא שיתף אותנו בכתיבת מאמרים מיוחדים או בפסקים מעניינים. תמיד ידענו באיזה חיבור הלכתי אבא עוסק.

אבא סחף אותנו אתו לתוך עולם התורה שלו.

(גילה אמיתי, בת הרב)

3.

לגדול עם אבא רב...

אבא שהה זמן רב מחוץ לבית. הוא נתן שיעורי תורה והרצאות והיה מעורב בפעילות ציבורית.

למרות זאת, אבא היה מאוד מעורב בחיינו. הוא הכיר את כל חברותיי, התעניין בלימודים שלי, בציונים, במקצועות האהובים עליי ובאלה שלא, במורים ובכל הנעשה בבית הספר.

אבא הצליח למצוא זמן לעזור לנו בלימודים; בהכנת שיעורי בית ובהכנה למבחנים.

במקצועות הקודש הוא נהג ללמד אותנו איך ללמוד והעביר לנו את דרכי הלימוד בפשט הכתוב ובפרשנים.

כאשר ניגשנו לדבר עם אבא הוא מעולם לא דחה אותנו. תמיד היה לו זמן גם בשבילינו.

(גילה אמיתי, בת הרב)

4.

שולחן שבת בבית הרב

אחד הזיכרונות הנעימים ביותר מבית הוריי הוא שולחן שבת. בשולחן השבת שלנו נהג אבא לפייט ולשיר אתנו. זכורה לי במיוחד שירת הבקשות, אותם פיוטים שנהגו לשיר בבתי הכנסת הספרדיים לאחר ארוחת שבת. עוד זיכרון משולחן שבת הנו פרשת שבוע. אבא עמד על כך שנקרא בקול רם, מדי שבת, את פרשת השבוע. כך לאורך השנים למדנו כולנו להכיר היטב את סיפורי התורה. אבא גם ידע היטב לספר סיפור, והוא נהג לספר לנו סיפורים על ילדותו בשכונת "אוהל משה" בירושלים, על ירושלים שלפני קום המדינה, סיפורי חז"ל ועוד. אנחנו הילדים אהבנו מאוד להקשיב לו.

(גילה אמיתי, בת הרב)

במ"ה

ברכת הבית

בזה הבית תשרה הברכה,
 בזה הבית תשכון השכינה.
 יתברך זה הבית בברכת שמים,
 ויהיה שתול על פלגי מים.
 אהבה ורעות בו יתחברו,
 חדווה וששון בו ישררו,
 רק קול שמחה וצהלה
 בבית הזה יישמע
 וגם פרנסה, ברכה והצלחה,
 אמן.
 ומלאכי מרום הטובים
 וצדיקי השם
 יעמדו בעולמות עליונים
 בשמירה לטוב ולחסד
 על בית זה לעולמים,
 אמן.

ברכת הבית

בזה השער
 לא יבוא צער,
 בזאת הדירה
 לא תבוא צרה,
 בזאת הדלת
 לא תבוא בהלת,
 בזאת המחלקה
 לא תבוא מחלוקת,
 בזה המקום
 תהי ברכה ושלום.

